

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

Od redaktorów numeru

Prezentowany numer kwartalnika *Wiś i Rolnictwo* ma szczególny charakter z co najmniej dwóch powodów. Składające się na niego teksty stanowią pierwszą z dwóch części tematycznej serii artykułów poświęconych aktualnym i szeroko pojmowanym aspektom zagadnienia (nie)sprawiedliwości rozwoju społeczno-gospodarczego. Jednocześnie ostatnie wydanie czasopisma w 2022 r. symbolicznie zamyka obchody uroczystości Jubileuszu 50-lecia Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN poprzez publikację na końcu numeru tekstu okolicznościowego dyrektora Instytutu, Moniki Stanny, oraz sprawozdania ze wspomnianego wydarzenia autorstwa Marii Halamskiej i Elwiry Wilczyńskiej.

Inicjatywa stworzenia numeru specjalnego poświęconego tematyce „sprawiedliwości” związana jest bezpośrednio z seminarium naukowym Zakładu Integracji Europejskiej i Zakładu Ekonomii Wsi w IRWiR PAN, które odbyło się w czerwcu 2021 r. Główny referat odnoszący się do wspomnianej tematyki, pt. „Sprawiedliwość – najważniejsza cnota społecznych instytucji”, wygłosił prof. dr hab. Jerzy Wilkin. Podczas tego spotkania swoje refleksje w formie pewnej egzegezy filozoficznej tej problematyki przedstawił również m.in. prof. dr hab. Andrzej Rosner. Uzupełnienie dyskusji o sprawiedliwości społecznej stanowiły zaś wypowiedzi dr hab. Sławomira Kalinowskiego w kontekście warunków życia oraz dr hab. Moniki Stanny w odniesieniu do zróżnicowań terytorialnych poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego. Dyskusja przeprowadzona w trakcie seminarium, a także eseje przygotowane w jego rezultacie przez profesorów Andrzeja Rosnera i Jerzego Wilkina, zrodziły potrzebę włączenia w debatę „o sprawiedliwości” autorów reprezentujących inne obszary badań, zagadnienie to ma bowiem jednoznacznie interdyscyplinarny charakter. Na zaproszenie dyrekcji Instytutu i redakcji kwartalnika odpowiedziało grono autorów. Efekty pracy części z nich zawiera niniejszy numer *Wsi i Rolnictwa*, a w następnym opublikowane zostaną pozostałe teksty. Przedstawiane w obu edycjach kwartalnika artykuły są odzwierciedleniem prowadzonej już od dawna debaty i poruszają problematykę sprawiedliwości z perspektywy przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych, takich jak: ekonomia, socjologia, filozofia czy prawo. Wychodząc od założeń wielu teorii i koncepcji sprawiedliwości, teksty nadesłane do kwartalnika odnoszą się do wielu ważnych zagadnień, a w szczególności do uwarunkowań zróżnicowań społeczno-ekonomicznych,

aktualnego poziomu nierówności gospodarczych w Polsce i innych krajach czy też oceny efektów polityk publicznych z zasady nastawionych na rozwiązywanie złożonych problemów społecznych.

Numer specjalny *Wsi i Rolnictwa* otwiera artykuł autorstwa prof. Rosnera zatytułowany „Kilka uwag o pojęciu «sprawiedliwość»”, gdzie przedstawiony został sposób wyjaśniania tego terminu przede wszystkim na gruncie etyki i logiki, ze wskazaniem dziesięciu najczęściej spotykanych zasad podziału dóbr. Autor w swoich rozważaniach zwraca uwagę na wieloznaczność i silny ładunek emocjonalny słowa „sprawiedliwość”, które często, jak zauważa, służy perswazji z uwagi na uwikłanie w rozmaite światopoglądy.

W kolejnym artykule, pt. „W kierunku konceptualizacji sprawiedliwości społecznej w przestrzeni wiejskiej Ukrainy” prof. Olena Borodina (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy w Kijowie) zajmuje się relacjami między sprawiedliwością społeczną a sprawiedliwością przestrzenną. W tekście autorka odnosi to zagadnienie do konkretnych problemów obszarów wiejskich w Ukrainie, a w szczególności do równości szans życiowych mieszkańców wsi i ich dostępu do kluczowych zasobów, w tym zwłaszcza do ziemi.

Sprawiedliwość przestrzenna jest także w centrum zainteresowania dr. hab. Macieja J. Nowaka (Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie) w artykule zatytułowanym „Sprawiedliwość terytorialna a wymiar prawny planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym w Polsce”. Autor, dokonując przeglądu nowych koncepcji sprawiedliwości terytorialnej, interesuje się przede wszystkim związkami tej idei z procesem organizacji oraz zarządzania przestrzenią, a także ze sposobami rozwiązywania konfliktów lokalnych.

Obok kontrowersji wokół prowadzenia odpowiedniej polityki planowania przestrzennego coraz większe zainteresowanie budzi koncepcja sprawiedliwości zdrowotnej. W eseju „Od równego dostępu do sprawiedliwości zdrowotnej” dr Katarzyna Bielińska (Centrum Bioetyki i Bioprawa Uniwersytetu Warszawskiego) śledzi zmiany w sposobach rozumienia tytułowego pojęcia, zwracając uwagę, że jego postrzeganie ewoluuje i jest poddane silnemu wpływowi warunków społeczno-ekonomicznych. Autorka tekstu, odwołując się do przykładów systemów opieki zdrowotnej w USA i w państwach europejskich, podkreśla różnice w postrzeganiu zdrowia jako dobra będącego przedmiotem dystrybucji a „wbudowanego” w system trwałego sposobu organizacji społeczeństwa.

W ostatnim artykule poświęconym zagadnieniu (nie)sprawiedliwości w tym numerze, pt. „«Wynagrodzenie godziwe» samozatrudnionego rolnika”, prof. dr hab. Arkadiusz Sobczyk (Uniwersytet Jagielloński), odwołując się do podstawowych założeń i zasad współczesnego prawa pracy, takich jak np. użyteczność społeczna,

prawa pracownicze czy dobro wspólne, podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie o możliwość zapewnienia godziwego wynagrodzenia rolnikom.

Numer specjalny *Wsi i Rolnictwa* zawiera także omówienie książki autorstwa François Purseigle'a i Bertrand'a Hervieu *Une agriculture sans agriculteurs. La révolution indicible*, przygotowane przez prof. Marie-Claude Maurel (École des Hautes Études en Sciences Sociales).

Monika Stanny
Michał Dudek
(redaktorzy numeru tematycznego)